

ZBO verantwoording 2004
De Nederlandsche Bank N.V.

1	INLEIDING.....	3
2	TOEZICHT	4
2.1	TOEZICHT BANKEN.....	5
2.1.1	TOETREDING	5
2.1.2	UITVOEREN REGULIER TOEZICHT	5
2.1.3	HANDHAVING	6
2.1.4	BEËINDIGING	6
2.2	TOEZICHT PENSIOENFONDSEN	6
2.2.1	TOETREDING	6
2.2.2	UITVOEREN REGULIER TOEZICHT	7
2.2.3	HANDHAVING	8
2.2.4	BEËINDIGING	8
2.3	TOEZICHT VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJEN	9
2.3.1	TOETREDING	9
2.3.2	UITVOEREN REGULIER TOEZICHT	9
2.3.3	HANDHAVING	10
2.3.4	BEËINDIGING	10
2.4	TOEZICHT GELDTRANSACTIEKANTOREN	10
2.5	TOEZICHT BELEGGINGSINSTELLINGEN	11
2.6	TOEZICHT EFFECTENINSTELLINGEN	11
2.7	TOEZICHT TRUSTKANTOREN	12
2.8	TOEZICHT WID / WET MOT / SANCTIEWET	12
2.9	TOEZICHTBREDE ACTIVITEITEN.....	13
2.9.1	KENNISOPBOUW.....	13
2.9.2	EXTERN BELEID.....	13
2.9.3	INTERN BELEID.....	15
2.9.4	COMMUNICATIE	16
2.10	KOSTEN EN FINANCIERING	18
2.10.1	TOEZICHTKOSTEN.....	18
2.10.2	FINANCIERING TOEZICHT	18
3	EXPORT EN IMPORTGARANTIES	19
4	GRONDSLAGEN KOSTENTOEREKENING.....	21
4.1	VERDELING KOSTEN OVER PERIODES	21
4.2	GEHANTEERDE SLEUTELS	21
4.3	HEFFINGSYSTEMATIEK.....	23
5	ACCOUNTANTSVERKLARING	25

1 Inleiding

Voor u ligt de verantwoording over de uitvoering van de ZBO-taken in 2004 van De Nederlandsche Bank N.V. (DNB). Het jaar 2004 stond voor de organisatie voor een belangrijk deel in het teken van de fusie van de Pensioen en Verzekeringskamer (PVK) en DNB, en de daarmee gepaard gaande reorganisatie. Hierbij zijn de toezichttaken van DNB en PVK geïntegreerd en zijn aanzienlijke structurele besparingen geboekt binnen het 'intern bedrijf' (€14 miljoen op jaarbasis voor de gehele organisatie).

Het fusie- en reorganisatieproces vindt ook zijn weerslag in deze verantwoording, in de eerste plaats in de financiële realisatie. Deze valt aanzienlijk lager uit dan oorspronkelijk begroot, hetgeen met name is terug te voeren op de gerealiseerde besparingen, maar ook op de aanzienlijke onderbezetting die in belangrijke mate is terug te voeren op de vacaturestop die DNB en PVK hebben afgekondigd in de aanloop naar de fusie¹. De werkelijke kosten van DNB en de voormalige PVK laten een gezamenlijke onderschrijding van €29,3 miljoen zien ten opzichte van hun gezamenlijke begroting van €281,5 miljoen (exclusief de kosten van de reorganisatie van de bankbiljettendistributie). Dit vindt ook zijn weerslag in de realisatie van de doelen. Door de onderbezetting en de aandacht die is besteed aan het fusie- en reorganisatieproces, is het noodzakelijk geweest om prioriteiten te stellen waardoor verschillende doelstellingen, die voor het begin van het fusieproces waren geformuleerd, niet zijn gehaald. Tenslotte vindt de fusie ook zijn weerslag in de opzet van dit document. Deze verantwoording sluit direct aan op de oorspronkelijke begrotingen van DNB (voor de uitvoerende toezichttaken van de 'oude' DNB, de zogenaamde 'toezichtbrede activiteiten' en de taken op gebied van de advisering inzake export- en importgaranties) en PVK (voor de uitvoerende toezichttaken van de 'oude' PVK).

De PVK werkte al enige tijd met de VBTB systematiek (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording). Voor DNB is deze methodologie relatief nieuw: de begroting voor 2005 is de eerste begroting welke direct op basis van de VBTB-vragen (Wat willen we bereiken? Wat gaan we daar voor doen? Wat gaat het kosten?) is opgesteld. In deze verantwoording is getracht om duidelijke eerste stappen op weg naar een volledige VBTB-verantwoording te zetten. Daartoe wordt in de afzonderlijke hoofdstukken uitgelegd wat we in 2004 hebben bereikt t.a.v. hetgeen is aangekondigd in de begrotingen en wat dat heeft gekost. In de verantwoording over 2005 zal op dit terrein aanzienlijke vooruitgang worden geboekt. In de begroting voor 2005 zijn namelijk meer SMART doelstellingen opgenomen. Bovendien zullen we tegen die tijd onze managementinformatie hebben verbeterd (onder andere in het kader van het project 'goed toezicht', zie hoofdstuk 2.9.3).

In het jaarverslag van DNB over 2004 dat op 26 mei 2005 zal worden gepubliceerd zal ook uitgebreid worden ingegaan op de toezichtpraktijk in 2004. Hierin zal dan ook veel informatie terug te vinden zijn die ook in de ZBO-verantwoording is terug te vinden. De belangrijkste verschillen tussen de twee documenten zijn gelegen in het feit dat ZBO-verantwoording direct aansluit op de begrotingen voor 2004 (en de tekst in het jaarverslag niet), en het feit dat in het jaarverslag niet alleen verantwoordingsinformatie is opgenomen, maar ook een onderbouwing van de beleidsstandpunten van DNB en een visie op de ontwikkelingen in de onder toezicht staande sectoren.

¹ Deze heeft in het kader van het fusie- en reorganisatieproces gegolden van 15 mei 2003 tot 1 april 2004.

2 Toezicht

Budget € 96,13 mln, Realisatie € 84,17 mln

Door de fusie van de PVK en DNB zijn alle prudentiële toezichttaken op financiële instellingen in Nederland verenigd in één organisatie. Dit heeft een impuls gegeven aan de verdere verbetering van de kwaliteit en efficiency van het toezicht. Belangrijke onderwerpen daarbij zijn ondermeer de integratie van het toezicht op financiële conglomeraten en een pilotproject gericht op de integratie van het toezicht op aan financiële conglomeraten uitbestede pensioenfondsdiensten.

Tegelijkertijd heeft het fusie- en reorganisatieproces een aanzienlijke impact gehad op de realisatie van de door de 'oude' DNB en PVK voor 2004 geplande doelstellingen. Onder invloed van het beleid van de nieuwe organisatie en veranderende prioriteiten zijn diverse doelstellingen aangepast.

Nieuwe organisatiestructuur

In de gefuseerde organisatie zijn de verschillende toezichttaken zijn verdeeld over 5 divisies:

1. 'Toezicht internationale conglomeraten' (Tic) houdt toezicht op de grote Nederlandse banken en bankverzekeraars.
2. 'Toezicht banken en andere financiële instellingen' (Tbfi) houdt toezicht op de kleinere banken, de geldtransactiekantoren, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen en trustkantoren.
3. 'Toezicht pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen' (Tpv) houdt toezicht op de grote pensioenfondsen en een aantal kleinere pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.
4. 'Toezicht verzekeringsgroepen en pensioenfondsen' (Tvgp) houdt toezicht op de verzekeringsgroepen (financiële conglomeraten) en een aantal pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.
5. 'Toezicht beleid' (Tb) richt zich op extern en intern beleid, communicatie en kennisopbouw. Deze divisie heeft geen uitvoerende toezichttaken.

De divisies Tic en Tbfi zijn gevestigd in Amsterdam en Tpv en Tvgp zijn in hoofdzaak gevestigd in Apeldoorn. Tb is verspreid over beide locaties. Tijdens de reorganisatie zijn medewerkers die zich bezighouden met activiteiten die voor meerdere toezichtdoelgroepen worden uitgevoerd per 1 mei 2004 gecentraliseerd in zeven expertisecentra. Het gaat hierbij om activiteiten die verband houden met 'markttoetreding', 'registers en toetsing', 'toezicht en ICT', 'integriteit', 'handhaving / aanpak van illegale instellingen', 'materieel toezicht' en 'reinsurance en asset and liability management'. De gecentraliseerde opzet dient de functionele expertise, efficiëntie en effectiviteit van de taakuitvoering ten goede te komen en daarmee voordelen te bieden voor externe en interne partijen die contacten hebben met de expertisecentra. Na de fusie zijn diverse functies verhuisd van Apeldoorn naar Amsterdam en vice versa.

Verantwoording sluit aan bij de begrotingen van DNB en PVK

DNB en PVK hebben voor 2004 ieder een eigen begroting ingediend. In deze verantwoording sluiten we aan bij deze begrotingen. Omdat de opzet van de twee begrotingen van elkaar verschilt, zijn er ook duidelijke verschillen tussen de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd voor het voormalige PVK- en het voormalige DNB-toezicht. Over het algemeen kan gesteld worden dat de verantwoording over het voormalige PVK-toezicht gedetailleerder en concreter is, dan de verantwoording over het voormalige DNB-toezicht. De verantwoording 2005 zal gebaseerd worden op de 'gezamenlijke' begroting voor 2005. Hierin zal de verantwoording op het voormalige DNB- en het voormalige PVK toezicht 'op hetzelfde niveau' afgelegd worden.

Ten behoeve van de leesbaarheid spreken we in dit document vanaf nu zowel bij het toezicht op pensioenfondsen als bij het toezicht op verzekeringsmaatschappijen over het toezicht van 'DNB', zelfs als het de periode voor de juridische fusie betreft.

DNB houdt prudentieel toezicht op 7 verschillende doelgroepen, welke in de komende paragrafen achtereenvolgens behandeld zullen worden. Paragraaf 1 heeft betrekking op de kredietinstellingen

(banken); paragraaf 2 op de pensioenfondsen; paragraaf 3 op de verzekeringsmaatschappijen; paragraaf 4 op de geldtransactiekantoren; paragraaf 5 op de beleggingsinstellingen; paragraaf 6 op de effecteninstellingen; en paragraaf 7 op de trustmaatschappijen. Het toezicht op deze doelgroepen wordt vooralsnog gebaseerd op verschillende doelgroepspecifieke wetten. In de toekomst zullen al deze wetten geïntegreerd worden in de nieuwe 'wet financieel toezicht' (wft). In paragraaf 8 wordt ingegaan op het toezicht in het kader van de 'wet melding ongebruikelijke transacties' (mot), de 'wet identificatie bij dienstverlening' (wid) en de 'sanctiewet'. Paragraaf 9 gaat over de toezichtbrede activiteiten, en paragraaf 10 gaat over de gerealiseerde kosten en de financiering daarvan.

2.1 Toezicht banken

Budget € 43,76 mln, Realisatie € 38,85 mln

In 2004 heeft DNB in het kader van de Wet toezicht kredietwezen (Wtk) toezicht gehouden op ruim tachtig instellingen, bestaande uit banken met een Nederlandse hoofdvestiging en in Nederland gevestigde dochters van buitenlandse banken. Ten behoeve van deze taak voert DNB een aantal activiteiten uit. De toezichtbrede activiteiten worden in paragraaf 9 toegelicht. Hieronder volgen de Wtk specifieke activiteiten.

2.1.1 Toetreding

Banken ontvangen in het kader van de Wtk een vergunning van DNB, wanneer zij aan minimumvoorwaarden voor financiële zekerheid en behoorlijk bestuur hebben voldaan. In 2004 werden twee nieuwe banken ingeschreven en één buitenlandse bank heeft zich uit Nederland teruggetrokken. DNB ziet ook toe op het blijvend naleven van de vergunningvoorwaarden.

Een andere activiteit die DNB in het kader van toetreding uitvoert, betreft de toetsing van (mede)beleidsbepalers (bestuurders en andere personen die sleutelposities bekleden) van onder toezicht staande instellingen. In 2004 heeft DNB in totaal 214 aanvragen ontvangen om (mede)beleidsbepalers van banken te toetsen. In geen enkel geval heeft de toetsing ertoe geleid dat de benoeming niet heeft plaatsgevonden.

2.1.2 Uitvoeren regulier toezicht

In de ZBO-begroting voor 2004 van DNB wordt naast het uitvoeren van regulier toezicht, ook specifiek ingegaan op 'het verzamelen, verwerken en opslaan van gegevens' en 'onderzoeken'. Dit onderscheid wordt in deze verantwoording in de cijfers niet meer gemaakt om een gelijke behandeling van het voormalige DNB- en het voormalige PVK-toezicht mogelijk te maken. Alle drie aspecten worden in de kosten meegenomen in de post 'uitvoeren regulier toezicht'.

Verzamelen, verwerken en opslaan gegevens. Om een goed beeld te kunnen krijgen van de onder toezicht staande banken, dienen deze periodiek bedrijfsvoeringsgegevens door te geven aan DNB. In 2004 is het Wtk-rapportage-regiem op verschillende punten gewijzigd, met het oogmerk de administratieve lasten van de onder toezicht staande instellingen te beperken. Dit onder de randvoorwaarde dat de kwaliteit van het toezicht niet in het gedrang komt. Deze wijzigingen zijn tot stand gekomen na overleg met de Nederlandse vereniging van Banken. Er zijn tevens enkele wijzigingen doorgevoerd in het kader van de overgang op de internationale accountingstandaarden (IAS/IFRS).

Regulier / lopend toezicht. De kern van de prudentiële toezichttaak van DNB wordt gevormd door het 'regulier of lopend toezicht'. Hieronder worden de werkzaamheden verstaan op basis waarvan de toezichthouders zich op continue basis een beeld vormen van de risico's die de onder toezicht staande instellingen lopen, en van de wijze waarop deze risico's worden beheerst. Belangrijke werkzaamheden in het kader van het 'regulier toezicht' zijn het analyseren van de bovengenoemde gegevens en de eigen managementrapportages van de instellingen. Deze analyses worden uitgevoerd met behulp van de risico analyse tool RAST. Het cijfermatige beeld wordt vervolgens aangevuld met analyses van notulen van de besluitvormende organen en gesprekken met diverse sleutelfunctionarissen binnen de betreffende banken. Door de aandacht die de integratie van de toezichtorganisaties van PVK en DNB heeft gevraagd

en de onderbezetting waarmee in 2004 is gewerkt, is de inzet van de toezichtcapaciteit in 2004 gefocused ingezet op die plekken waar de risico's het grootst waren. Niet alle activiteiten die oorspronkelijk in het kader van het 'regulier toezicht' waren gepland, zijn uitgevoerd.

Onderzoeken. Het op basis van het 'regulier' of 'lopend' toezicht gevormde beeld van de onder toezicht staande instellingen, is gedurende het jaar aangevuld met specifieke onderzoeken. Daarbij worden bepaalde onderwerpen, die bijvoorbeeld in het kader van de risicoanalyse naar boven zijn gekomen, in de diepte uitgezocht. Onderzoeken worden in de regel afgerond met een schriftelijk rapport van bevindingen, eventueel in combinatie met een formeel gesprek waarin de gewenste maatregelen ter verbetering worden besproken. De beoordeling kan ertoe leiden dat de toezichthouder het nodig acht aanvullende maatregelen te treffen zoals het geven van een formele aanwijzing of het aanstellen van een stille curator. In 2004 is DNB niet genoodzaakt geweest bij een van de banken tot dergelijke maatregelen over te gaan. DNB voert jaarlijks ook enkele thematische onderzoeken uit waarbij meerdere instellingen zijn betrokken. In 2004 is daarbij veel aandacht besteed aan verschillende voorbereidingen die de banken treffen in kader van de toekomstige invoering van Bazel-II. Daarnaast heeft DNB een onderzoek uitgevoerd naar het Asset & Liability Management (ALM) bij de grootbanken, oftewel de functie die erop gericht is om de bankbalans te optimaliseren in de context van de risicorendement eisen. Het algemene beeld dat uit dit onderzoek naar voren is gekomen is dat de ALM functie bij de betreffende instellingen adequaat is opgezet en dat de hieruit voortvloeiende risico's in voldoende mate worden beheerst. Specifieke bevindingen zijn via een schriftelijke rapportage onder de aandacht van de betrokken instellingen gebracht.

2.1.3 Handhaving

Met het oog op een solide en stabiel financieel stelsel en teneinde het vertrouwen van de burger daarin te beschermen ziet DNB er op toe dat instellingen die niet over de juiste vergunningen beschikken van de markt worden geweerd. DNB signaleert overtredingen via onder andere eigen onderzoeken, intensieve samenwerking met andere toezichthouders, Fiod-ECD, het Openbaar Ministerie en door screening van Internet en andere media. DNB gedooft niet en treft maatregelen met het doel de overtreding te stoppen en de ingelegde gelden terugbetaald te krijgen. Wanneer een overtreding wordt vastgesteld, wordt opgetreden door bijvoorbeeld een last onder dwangsom of boete op te leggen en/of aangifte te doen. In 2004 is in twee gevallen de noodregeling toegepast omdat het bankbedrijf illegaal werd uitgeoefend. De in 2004 geconstateerde overtredingen betroffen in totaal ruim 130 miljoen euro aan illegaal aangetrokken gelden. In zes gevallen is ten aanzien van overtreding een last onder dwangsom opgelegd en in twee gevallen een boete. Ook is met betrekking tot overtreding van de Wtk in elf zaken aangifte gedaan

2.1.4 Beëindiging

DNB heeft in dit kader bijgedragen aan de ordentelijke beëindiging van de bedrijfsvoering van enkele illegale aanbieders van financiële diensten. Dit in nauwe samenwerking met andere betrokken instanties.

2.2 Toezicht pensioenfondsen

Budget € 21,25 mln, Realisatie € 18,63 mln

Omdat in de tekst van de begroting voor 2004 geen expliciete scheiding is aangebracht tussen het toezicht op verzekeringsmaatschappijen en het toezicht op pensioenfondsen worden verschillende doelstellingen die ook betrekking hebben op het verzekeringstoezicht reeds behandeld in dit hoofdstuk.

Het jaar 2004 stond voor vele onder toezicht staande pensioenfondsen in het teken van het (verdere) herstel van de financiële positie in het kader van de aanzienlijke beursdaling van enkele jaren geleden. DNB heeft dit jaar verdere voortgang geboekt bij de overgang op risicogebaseerd toezicht.

2.2.1 Toetreding

Pensioenfondsen hebben, anders dan andere bij DNB onder toezicht staande instellingen, geen vergunning nodig om in Nederland te kunnen opereren. Nieuwe pensioenfondsen zijn wel verplicht zich

aan te melden, waarna DNB een procedure in gang zet om toezicht op de nieuwe instelling te houden. In 2004 hebben zich 14 nieuwe pensioenfondsen aangemeld.

Aantal pensioenfondsen daalt verder

Ultimo 2004 hield DNB toezicht op in totaal 844 pensioenfondsen. Daarmee is het aantal in Nederland actieve pensioenfondsen verder afgenomen (884 ultimo 2003 en 926 ultimo 2002).

Een andere activiteit die DNB in het kader van toetreding uitvoert, betreft de toetsing van (mede)beleidsbepalers (bestuurders en andere personen die sleutelposities bekleden) van onder toezicht staande instellingen. In 2004 heeft DNB in totaal 700 aanvragen ontvangen om (mede)beleidsbepalers van pensioenfondsen te toetsen. In één geval heeft de toetsing ertoe geleid dat de benoeming niet heeft plaatsgevonden.

2.2.2 Uitvoeren regulier toezicht

Ook bij het pensioenfondstoezicht bestaat de basis van de werkzaamheden van DNB uit het verkrijgen van een actueel en betrouwbaar inzicht in de risico's die de onder toezicht staande instellingen lopen en inzicht in de mechanismen die de instellingen gebruiken om deze risico's te beheersen. Om de relevante risico's integraal en efficiënt in beeld te brengen is in 2003 de risico-analysetool MARS in gebruik genomen². MARS stelt de toezichthouder in staat om op een gestructureerde en uniforme wijze een inschatting te maken van de risico's die relevant zijn voor een onder toezicht staande instelling. Op basis van een aldus verkregen beeld van het risicoprofiel, dat regelmatig moet worden geactualiseerd, kan de toezichthouder de inzet van zijn toezichtcapaciteit richten op die instellingen waar de risico's (en/of de beheersing daarvan) daartoe de meeste aanleiding geven. In 2004 is verder gewerkt aan het opbouwen, en vervolgens actueel houden, van het beeld van het risicoprofiel van de instellingen. Dit is gebeurd door het uitvoeren van risk based onderzoeken (1), analyse, inclusief beleidsgesprekken (2), alsmede desk research (3). De beschikbare capaciteit is met het oog op de onderbezetting en de noodzakelijke inspanningen in het kader van fusie en reorganisatie op basis van het risicoprofiel gefocused ingezet op de meest noodzakelijke activiteiten. Dit heeft geleid tot een beperking van het aantal risk based onderzoeken en een aanzienlijke stijging van het aantal analyses plus beleidsgesprekken.

1. Risk based onderzoeken (integraal MARS): Deze onderzoeken zijn de meest diepgaande vorm van toezicht die DNB in principe op alle pensioenfondsen in de hoogste risicocategorieën wil uitvoeren. In 2004 zijn in totaal 98 integrale onderzoeken uitgevoerd bij pensioenfondsen, oftewel bij ongeveer 12 procent van alle instellingen. Dat is ruim onder de oorspronkelijke doelstelling van 229.
2. Analyse plus beleidsgesprekken (partieel MARS): Dit is een minder diepgaande vorm van toezicht, waarbij in ieder geval beleidsgesprekken zijn gevoerd met de instellingen. In 2004 zijn 197 instellingen aan een dergelijke nadere analyse onderworpen, hetgeen overeenkomt met ongeveer 23 procent van de populatie. Deze realisatie is aanzienlijk hoger dan het oorspronkelijke plan (91).
3. Op de overige instellingen is zoals gepland desk research uitgevoerd. Hieronder wordt verstaan dat de financiële rapportages (bijvoorbeeld ten aanzien van de beleggingsportefeuilles) en/of verschillende andere informatiebronnen zijn bestudeerd en beoordeeld.

Veel aandacht voor herstelplannen

In 2004 is veel aandacht besteed aan de evaluatie van de herstelplannen die fondsen met te weinig financiële reserves per ultimo 2002 moesten opstellen. Alle 352 fondsen die daarvoor benaderd zijn, hebben een evaluatie ingestuurd. Deze zijn beoordeeld en hebben in een aantal gevallen tot toezichtacties geleid. Ook is 630 instellingen gevraagd om een prognose te maken, teneinde een beeld te verkrijgen van de ontwikkeling van de positie van deze fondsen over de komende 15 jaar. De resultaten hiervan worden meegenomen in het regulier toezicht.

² Op dit moment wordt hard gewerkt aan de integratie van MARS en de 'oude' DNB tool RAST. Zie paragraaf 9: toezichtbrede activiteiten.

Enige voortgang bij de kwalitatieve inhaalslag. Hiervoor zal in 2005 veel werk verzet moeten worden. In 2004 is enige voortgang geboekt bij het doorvoeren van de in de begroting voor 2004 aangekondigde kwalitatieve 'inhaalslag', waarbij invulling wordt gegeven aan maatwerk van het toezicht. De 'inhaalslag' heeft na de fusie ook vorm gekregen in de diverse integratieprojecten en zal ook in de toekomst aandacht krijgen in het kader van het project 'goed toezicht' (zie hoofdstuk 11 'toezichtbrede activiteiten'). Belangrijke elementen van de inhaalslag in 2004 betroffen:

- Het opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor de voorbereidingen voor de implementatie van het nieuwe Financieel Toetsingskader (FTK). Het plan was op tijd klaar en de uitvoering ligt op schema.
- De verankering van de kwaliteitsbeoordeling van het risico gebaseerde toezicht door een kwaliteitspanel (peer reviews). Het plan van aanpak was op tijd gereed en de uitvoering is volgens planning verlopen. De belangrijkste conclusie van de evaluatie was dat deze systematiek goed blijkt te werken.

Er zijn in dit kader echter ook vertragingen te melden. Het aangekondigde plan van aanpak op basis waarvan een branchebreed onderzoek naar de mogelijkheid om self-assessments voor de onder toezicht staande instellingen in te voeren, is in de prioriteitsstelling rondom de fusie uitgesteld tot 2005.

Doelstellingen materieel toezicht niet gehaald. Aanpak wordt gewijzigd.

Naast het prudentieel toezicht op pensioenfondsen houdt DNB ook materieel toezicht op deze instellingen. Het materiële toezicht betreft met name het inhoudelijk beoordelen en toetsen van de mate waarin statuten en reglementen van de onder toezicht gestelde instellingen voldoen aan de wet en andere relevante regelgeving. De relevante operationele doelstelling om de gemiddelde doorlooptijd van de beoordelingen van fondsstukken te beperken tot 3 maanden is in 2004, mede onder invloed van het grote aanbod van stukken en beperkte capaciteit, niet gehaald. Omdat DNB geen grip heeft op het aanbod van stukken (hetgeen afhankelijk is van het aantal reglementswijzigingen), wordt momenteel een voorstel voorbereid om het materiële toezicht op pensioenfondsen ook op een risicogebaseerde wijze in te richten. De stukken van onder toezicht staande instellingen zullen dan niet meer direct standaard bij binnenkomst worden beoordeeld, maar volgens een jaarlijks op te stellen planning.

2.2.3 Handhaving

Bij de uitvoering van de Pensioen- en Spaarfondsenwet heeft de toezichthouder een aantal maatregelen ter beschikking om het doel van de wet te dienen, zoals het aanwijzingsrecht, het opleggen van een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete en het aanstellen van een stille curator. In 2004 heeft DNB éénmaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid om aanstelling van een bewindvoerder bij een onder toezicht staande instelling te vorderen. Ook is er één aanwijzing aan een pensioenfonds gegeven.

DNB hecht veel belang aan de tijdige indiening van de wettelijk vereiste verslagstaten en heeft in dat kader in 2004, evenals in voorgaande jaren, het handhavingsmiddel van de last onder dwangsom ingezet tegen instellingen die de verslagstaten te laat indienen. In 2004 heeft DNB aan 105 pensioenfondsen (in 2003: 167) een last onder dwangsom ter zake opgelegd. Uit de sterke daling van het aantal opgelegde lasten blijkt dat dit handhavingsmiddel effectief is. Uiteindelijk hebben 78 instellingen binnen de gestelde termijn aan de opgelegde last voldaan. Hieruit volgt dat door 27 instellingen één of meer dwangsommen zijn verbeurd. Naar aanleiding van de dwangsombeschikkingen zijn 8 bezwaarschriften ingediend.

Handhavingsprojecten uitgesteld

De in de begroting voor 2004 genoemde operationele doelstellingen op het gebied van handhaving (het plan van aanpak vaardigheden; het realiseren van een toetsingskader voor het verbeteren van de effectiviteit en efficiency waar het gaat om de beleidsrelevantie van de juridische advisering; en de oplevering van een handboek toezichtmaatregelen), zijn met het oog op de fusie niet volgens het oorspronkelijke plan uitgevoerd. De betreffende kwesties worden nu in DNB-breed perspectief opgepakt.

2.2.4 Beëindiging

DNB ziet ook toe op de afwikkeling van de pensioenverplichtingen bij een vrijwillige liquidatie van onder toezicht staande pensioenfondsen. In 2004 is voor 54 pensioenfondsen het toezicht beëindigd

vanwege liquidatie. Van de ultimo 2004 onder toezicht staande pensioenfondsen hadden 66 pensioenfondsen aan het eind van het jaar besloten tot liquidatie. Van die pensioenfondsen is de liquidatie nog niet afgerond. Er zijn verschillende redenen om een fonds te liquideren: inkrimping van het deelnemersbestand, toetreding tot een bedrijfstakpensioenfonds, een fusie of bedrijfsovername. Ook het niet langer kunnen voldoen aan de eisen die worden gesteld aan de financiële of bestuurlijke opzet van pensioenfondsen heeft in een aantal gevallen geleid tot overdracht van de pensioenverplichtingen aan een verzekeringsmaatschappij, gevolgd door een liquidatie van het pensioenfonds.

2.3 Toezicht Verzekeringsmaatschappijen

Budget € 18,19 mln, Realisatie € 16,77 mln

Ook bij de verzekeraars trad in 2004 een (verder) herstel op van de financiële positie. Vooral de schadeverzekeraars hadden in 2004 positieve (technische) resultaten.

Toezicht op conglomeraten wordt geïntegreerd

Door de fusie tussen DNB en PVK in 2004 is het prudentiële toezicht op banken en verzekeraars die onderdeel uitmaken van een conglomeraat in één hand gekomen. Het toezicht wordt sinds de fusie uitgevoerd door geïntegreerde teams, welke door de afstemming van werkmethoden en de introductie van nieuwe toezichtelementen (zoals de analyse van groepsresultaten) beter in staat zijn om de toezichttaken uit te voeren die voorheen bij twee verschillende organisaties belegd waren.

2.3.1 Toetreding

Verzekeringsmaatschappijen in Nederland hebben een vergunning van DNB nodig. Ultimo 2004 bedroeg het totale aantal in het register ingeschreven verzekeringsmaatschappijen 375 (exclusief 140 zogenaamde VOW1 en VOW2 instellingen). In het kader van de toetsing van (mede)beleidsbepalers heeft DNB in 2004 in totaal 411 aanvragen van verzekeringsmaatschappijen verwerkt. In 5 gevallen heeft de toetsing ertoe geleid dat benoeming niet heeft plaatsgevonden.

2.3.2 Uitvoeren regulier toezicht

Bij het verzekeringstoezicht is op een soortgelijke manier als bij het pensioentoezicht voortgang geboekt bij het invoeren van risicogebaseerd toezicht op basis van de risico-analysetool MARS. In 2004 is verder gewerkt aan het opbouwen, en vervolgens actueel houden, van het beeld van het risicoprofiel van de instellingen. Dit is gebeurd door het uitvoeren van risk based onderzoeken (1), analyse, inclusief beleidsgesprekken (2), alsmede desk research (3). De beschikbare capaciteit is met het oog op de onderbezetting en de noodzakelijke inspanningen in het kader van fusie en reorganisatie gefocused ingezet op de meest noodzakelijke activiteiten. Dit heeft geleid tot een beperking van het aantal risk based onderzoeken en een stijging van het aantal analyses plus beleidsgesprekken.

1. Risk based onderzoeken (integraal MARS): Er zijn 70 integrale onderzoeken uitgevoerd bij verzekeringsmaatschappijen (ongeveer 14 procent van alle instellingen). Dat is ruim onder de oorspronkelijke doelstelling van 100.
2. Analyse plus beleidsgesprekken (partieel MARS): In 2004 zijn 328 instellingen aan een dergelijke analyse onderworpen, wat overeenkomt met ongeveer 64 procent van de populatie. Dat is ruim boven de oorspronkelijke doelstelling van 40.
3. Op de overige instellingen is desk research uitgevoerd.

Veel van de onderwerpen die in het kader van de kwalitatieve 'inhaalslag' van het toezicht zijn uitgevoerd, zijn al aan de orde geweest in de paragraaf over het pensioentoezicht. Specifiek van toepassing op het verzekeringstoezicht is het plan van aanpak voor de versterking van de expertise van en het toezicht op het herverzekeringsbeleid van verzekeraars. Dit plan is volgens plan voor 1 april 2004 opgeleverd en zal in de loop van 2005 worden uitgevoerd.

Materieel toezicht wordt anders ingericht

DNB houdt ook materieel toezicht op de pensioenverzekeringen die verzekeringsmaatschappijen aanbieden (rechtstreekse regelingen). Dit steekproefsgewijze toezicht betreft met name het inhoudelijk

beoordelen en toetsen van (model)contracten en verzekeringscontracten voor pensioenregelingen aan de wet en andere relevante regelgeving. De relevante operationele doelstelling om de gemiddelde doorlooptijd van de beoordelingen van deze regelingen te beperken tot 3 maanden is in 2004, mede onder invloed van het grote aanbod van stukken van pensioenfondsen en beperkte capaciteit, niet gehaald. Omdat DNB geen grip heeft op het aanbod van stukken (hetgeen afhankelijk is van het aantal statutaire wijzigingen bij pensioenfondsen e.d.), wordt momenteel een voorstel voorbereid om het materiële toezicht op pensioenfondsen ook op een risicogebaseerde wijze in te richten. De stukken van onder toezicht staande instellingen zullen dan niet meer direct bij binnenkomst worden beoordeeld, maar volgens een jaarlijks op te stellen planning.

2.3.3 Handhaving

DNB kan op verschillende manieren optreden tegen verzekeraars die niet onder toezicht staan met het oog op bescherming van de belangen van de polishouders. Dit betekent o.a. dat bij het ontbreken van een vergunning de verzekeringsportefeuille bij een erkende verzekeraar wordt ondergebracht of de illegale verzekeraar van de markt wordt geweerd. Ook bij illegale verzekeraars kunnen diverse maatregelen worden getroffen zoals het opleggen van een last onder dwangsom, een bestuurlijke boete, aangifte bij het Openbaar Ministerie en het geven van aanwijzingen. In het verslagjaar heeft DNB van slechts enkele maatregelen gebruik gemaakt jegens illegale verzekeraars. Er is één last onder dwangsom opgelegd, er is één aanwijzing gegeven en er is sprake geweest van het aanstellen van één stille curator.

Met betrekking tot vergunninghoudende verzekeraars werd in het verslagjaar van diverse verzekeraars een herstelplan opgevraagd (4 maal) en een financieringsplan opgevraagd (4 maal). Van een aantal werd een saneringsplan (2 maal) gevraagd. Een herstelplan wordt opgevraagd indien (naar oordeel van DNB) de rechten van de verzekeringsnemers in het gedrang komen. Een financieringsplan wordt opgevraagd indien de solvabiliteitsmarge is gedaald of zal dalen beneden het vereiste garantiefonds en een saneringsplan wordt opgevraagd indien een verzekeraar niet meer beschikt over het minimum bedrag aan solvabiliteitsmarge en de betreffende plannen dienen aan te geven op welke wijze en binnen welke termijn de solvabiliteitsmarge weer op de vereiste hoogte wordt gebracht. Het aantal verzekeraars dat de verslagstaten in 2004 tijdig heeft ingediend is in 2004 verder gestegen tot 91,9 procent van 90 procent in 2003. In 2004 heeft DNB aan 42 verzekeraars een last onder dwangsom ter zake opgelegd (betraf 45 in 2003). Dit ondanks de verdere verkorting van de indieningstermijn van zes naar vier maanden. Het handhavingsbeleid waarbij gebruik wordt gemaakt van dwangsommen is met name door verkorting van deze termijn verder verscherpt. Uiteindelijk hebben 32 instellingen binnen de gestelde termijn aan de opgelegde last voldaan. Door 10 instellingen zijn een of meer dwangsommen verbeurd. Er zijn geen bezwaarschriften tegen de dwangsombeschikkingen ingediend. Verder legde DNB in 2004 aan 1 verzekeringsmaatschappij een last onder dwangsom op vanwege het niet tijdig verstrekken van inlichtingen.

2.3.4 Beëindiging

In uitzonderlijke gevallen kan DNB overgaan tot een aanwijzing tot productiestop. In 2004 heeft dit éénmaal plaatsgevonden.

2.4 Toezicht geldtransactiekantoren

Budget € 0,87 mln, Realisatie € 0,50 mln

DNB houdt prudentieel toezicht op een viertal 'kleinere' doelgroepen: de geldtransactiekantoren, de beleggingsinstellingen, de effecteninstituten en de trustkantoren. Het toezicht op deze instellingen is belegd binnen de divisie 'toezicht banken en andere financiële instellingen'.

Medio 2002 is de Wet inzake de Wisselkantoren vervangen door de Wet inzake de geldtransactiekantoren (Wgt). Naast het feit dat de wet voorziet in een breder toezichtinstrumentarium is ook het begrip geldtransactie uitgebreid waardoor moneytransferdiensten, die voorheen verricht mochten worden met een ontheffing ex artikel 82 Wtk 1992, ook onder de reikwijdte van de Wgt zijn gebracht. De doelstelling van de Wgt is de integriteit van het financiële stelsel te beschermen door het tegengaan

van het witwassen van gelden en het financieren van terroristische misdrijven. Hiertoe houdt DNB een register, beoordeelt de opzet van de integere bedrijfsvoering, voert ter plaatse onderzoeken uit en houdt managementgesprekken. Nu de invoeringsfase van de Wgt achter de rug is, kon worden overgeschakeld naar regulier toezicht, waardoor een intensivering heeft plaatsgevonden van interventies en handhavingsactiviteiten, en daarmee samenhangend, een verdieping van de onderzoeken in het regulier toezicht. Daarnaast is veel aandacht besteed aan de inhoudelijke verbetering van de maandelijkse rapportages. Ultimo 2004 waren 30 instellingen in het register ingeschreven. Voor 2005 wordt per saldo een lichte afname verwacht van het aantal ingeschreven kantoren.

2.5 Toezicht beleggingsinstellingen

Budget € 0,57 mln, Realisatie € 0,38 mln

In het kader van de wet toezicht beleggingsinstellingen (Wtb) heeft DNB in 2004 prudentieel toezicht gehouden op ongeveer 550 beleggingsinstellingen. Gedurende het jaar zijn bij diverse instellingen problemen aan het licht gekomen (inzake het niet voldoen aan de prudentiële eisen die o.g.v. de Wtb gelden voor de beheerders, bewaarders en de beleggingsmaatschappijen), welke DNB in samenwerking met de AFM heeft opgepakt. In dat kader zijn in 2004 10 gesprekken met 6 instellingen gevoerd. DNB heeft tevens 102 prudentiële toetsingen uitgevoerd ten behoeve van Wtb/vergunningaanvragen. In 2005 komt er een nieuwe Wtb en een nieuw Besluit toezicht beleggingsinstellingen (Btb) waarbij er voor de beleggingsinstellingen een aantal zaken gaat veranderen. De meest in het oog springende verandering is dat de vergunning niet meer aan een specifieke beleggingsinstelling wordt verstrekt, maar aan de beheerder van de beleggingsinstelling(en). Een beheerder mag vervolgens meerdere beleggingsinstellingen in de markt zetten. Met de invoering van de nieuwe Wtb en Btb komt er ook een Regeling prudentieel toezicht Wtb. Hierin worden de prudentiële eisen voor beheerders nader uitgewerkt. De invoering van deze nieuwe regelgeving stond oorspronkelijk gepland voor 1 maart 2005. Het ministerie van Financiën heeft de planning inmiddels aangepast en koerst nu op 1 mei 2005.

2.6 Toezicht effecteninstellingen

Budget € 2,72 mln, Realisatie € 3,03 mln

DNB voert sinds 2004 twee verschillende soorten prudentieel toezicht uit in het kader van de wet toezicht effecteninstellingen (Wte). Traditioneel concentreert het Wte-toezicht zich op effecteninstellingen die verplicht zijn om rapportages aan te leveren omtrent hun solvabiliteit. In 2004 betrof dit 198 bedrijven. Daarnaast worden sinds 2004 ook enkele taken uitgevoerd in het kader van het prudentiële toezicht op 148 zogenaamde plaatselijke ondernemingen (veelal marketmakers).

Als gevolg van marktomstandigheden heeft in 2004 een aantal, veelal kleinere, vergunninghoudende marktpartijen (instellingen handelend voor eigen rekening en risico) hun vergunning ingeleverd. Oorzaken dienen te worden gezocht in dalende handelsvolumes op de beurzen in combinatie met krappe marges, de overgang op schermenhandel en de toenemende globalisering van de handel. Daarnaast zijn de hoge investeringen in automatisering die nodig zijn om de concurrentiestrijd het hoofd te kunnen bieden voor veel kleinere partijen niet haalbaar gebleken. In 2004 zijn echter ook 41 prudentiële toetsingen uitgevoerd ten behoeve van Wte-vergunningaanvragen. Andere werkzaamheden in het kader van de Wte bestaan met name uit de beoordeling van financiële rapportages die maandelijks dan wel per kwartaal worden aangeleverd, afhankelijk van de vergunning die aan de instellingen is verleend. Daarnaast worden onderzoeken uitgevoerd en managementgesprekken gevoerd. Gedurende 2004 heeft 6% van de instellingen die per maand rapporteren en 8% van de instellingen die per kwartaal rapporteren op enig moment niet aan de wettelijk voorgeschreven kapitaalvereisten voldaan. Wanneer een effecteninstelling niet heeft voldaan aan één van de kapitaalvereisten, is deze daarover aangeschreven. In 2004 zijn terzake 40 tekortenbrieven verzonden. Ondanks een tweede brief en het opleggen van een formele maatregel (een aanwijzing) bleef één effecteninstelling in 2004 in gebreke, waarna de AFM (als vergunningverlenende autoriteit) is verzocht om de vergunning in te trekken, hetgeen inmiddels heeft plaatsgevonden. Tenslotte zijn in 2004 aanzienlijk meer inspanningen verricht betreffende operationeel risico en de mogelijkheden voor effecteninstellingen om vrijgesteld te worden van de kapitaalvereisten voor

operationeel risico, dan oorspronkelijk was voorzien, waarmee het overgrote deel van de budgetoverschrijding is verklaard.

2.7 Toezicht trustkantoren

Budget € 1,13 mln, Realisatie € 0,48 mln

Vanaf 1 juli 2002 is DNB begonnen zich voor te bereiden op een nieuwe taak: het toezicht op trustkantoren. De Wet toezicht trustkantoren (Wtt) betreft geen gedragstoezicht of prudentieel toezicht, maar betreft integriteitstoezicht, met name gericht op de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. De Wtt is per 1 maart 2004 in werking getreden en introduceerde een vergunningplicht voor trustkantoren. Na de inwerkingtreding was er een periode van acht weken waarin bestaande kantoren zich bij DNB konden melden. Deze kantoren kwamen dan in aanmerking voor de overgangsregeling, op grond waarvan zij hangende hun vergunningaanvraag de trustwerkzaamheden konden voortzetten.

In 2004 zijn door de afdeling die zich bezighoudt met het toezicht op trustkantoren 325 reacties van mogelijke trustkantoren ontvangen. Dit heeft geresulteerd in 186 vergunningaanvragen. De overige reacties betroffen met name reikwijdtevragen van instellingen die uiteindelijk niet als trustkantoor bleken te kwalificeren. Als onderdeel van de vergunningaanvraag dient een trustkantoor onder meer een beschrijving van de bedrijfsvoering en procedures, met betrekking tot de naleving van de Wtt en gerelateerde wet- en regelgeving, in te sturen, alsmede formulieren 'Betrouwbaarheidsonderzoek (mede)beleidsbepalers in de financiële sector' voor bestuurders, commissarissen, medebeleidsbepalers en houders van een gekwalificeerde deelneming van/in het trustkantoor. De behandeling en beoordeling van deze twee aspecten van de vergunningaanvraag is veelomvattend en arbeidsintensief. Van de 186 ingediende vergunningaanvragen hebben er in 2004 31 geresulteerd in een Wtt-vergunning. 17 Aanvragen zijn buiten behandeling gesteld wegens het niet retourneren van het vergunningaanvraagpakket, dan wel het niet retourneren van aanvullende gegevens. Op 31 december 2004 waren er derhalve nog 138 vergunningaanvragen in behandeling. Deze 138 aanvragen waren op 31 december in verschillende stadia van behandeling. Het streven is deze vergunningaanvragen medio 2005 volledig af te handelen.

2.8 Toezicht Wid / wet Mot / Sanctiewet

Budget € 7,64 mln, Realisatie € 5,52 mln

DNB voert integriteitstoezicht uit op alle onder toezicht staande sectoren, niet alleen op basis van de toezichtswetten (integere bedrijfsvoering) maar ook op basis van de bepalingen in de 'wet identificatie bij dienstverlening' (Wid), de 'wet melding ongebruikelijke transacties' (Mot) en de Sanctiewet. Doelstelling van het toezicht in het kader van de integere bedrijfsvoering is vast te stellen of instellingen in staat zijn om integriteitsrisico's te herkennen en daarop afgestemde beheersingsmaatregelen te ontwerpen. De Customer due diligence (ken uw cliënt) aanpak door de onder toezicht staande instellingen heeft daarbij centraal gestaan. Doelstelling van het toezicht op de naleving van de specifieke anti-witwaswetten en de Sanctiewet is te beoordelen of de instellingen in staat zijn om de cliënt te identificeren, ongebruikelijke transacties te herkennen en onverwijd te melden, respectievelijk potentiële terroristen en hun financiers te herkennen en hun tegoeden te bevriezen. Het benodigde toezichtinstrumentarium voor bovenstaande wetgeving (de mogelijkheid om boetes en dwangsommen op te leggen of aanwijzingen te geven) is, met uitzondering van de Sanctiewet, tot op heden nog niet toegekend. Het ontbreken van deze formele basis is een handicap, maar heeft nog niet voor grote problemen gezorgd. Door de huidige aandacht voor het onderwerp integriteit in het algemeen, en de bestrijding van terrorismefinanciering in het bijzonder, is de overtuigingskracht van de toezichthouder meestal voldoende om de gewenste acties van de onder toezicht staande instellingen te bewerkstelligen. Op dit moment worden integrale aanpassingen van de Wid en de Wet Mot voorzien, waarin het noodzakelijke toezichtsinstrumentarium wordt gerealiseerd. Met betrekking tot de Sanctiewet wordt op dit moment bekeken of en zo ja, op welke wijze nadere regels gesteld moeten worden.

2.9 Toezichtbrede activiteiten

Kwalitatief hoogwaardige beleidsontwikkeling is een belangrijk middel om te komen tot goed prudentieel toezicht op de financiële sector. Binnen de beleidsfunctie van DNB wordt onderscheid gemaakt naar de volgende taken: kennisopbouw, extern beleid en internationaal overleg, intern beleid en communicatie.

2.9.1 Kennisopbouw

De onderzoekstaak van Toezicht Beleid is van belang voor het tijdig onderkennen van structurele veranderingsprocessen in de financiële sector en het bijdragen aan de kwaliteit van het financiële toezicht door DNB. Het verrichten van onderzoek in de toezichtomgeving heeft als voordeel dat de aansluiting met de praktijk gegarandeerd is en resultaten in de context van feitelijke ontwikkelingen geplaatst kunnen worden. In 2004 zijn 30 wetenschappelijke publicaties opgeleverd, waarvan 6 in internationale en 8 in Nederlandse vaktijdschriften, 4 boeken of monografieën, 3 boekbijdragen en 8 (nog niet gepubliceerde) working papers. Daarnaast zijn kwartaalberichtartikelen, columns en andere opiniërende artikelen verschenen, voordrachten op conferenties en dergelijke gehouden, en is deelgenomen in wetenschappelijke onderzoeksinspanningen van diverse internationale werkgroepen.

2.9.2 Extern beleid

Het externe beleid van DNB heeft twee pijlers: de actieve participatie in en beïnvloeding van internationale overlegsgremia en de bijdrage aan nationale wet- en regelgeving. De inzet bij de vorming van het extern beleid wordt bepaald door de verantwoordelijkheid voor de financiële soliditeit van de sector als geheel, een verantwoorde afweging tussen de belangen van de toezichthouder (adequaat toezicht) en de onder toezicht staande instellingen en het bewaken van het level playing field.

Internationaal overleg

Regelgeving en beleid voor financieel toezicht wordt in grote mate voorbereid en ontwikkeld in internationale fora. Door haar actieve opstelling in internationale overlegorganen kan DNB vroegtijdig invloed uitoefenen op de ontwikkelingen die leiden tot de kaders waarbinnen ook de Nederlandse wet- en regelgeving zullen worden geïmplementeerd. Het internationale overleg is volgens de onderstaande structuur georganiseerd:

Sector	Mondiaal	Europees (Lamfalussy, level-2)	Europees (Lamfalussy, level-3)	Europees (ESCB)
Banken	BCBS	EBC	CEBS	BSC
Verzekeraars	IAIS	EIOPC	CEIOPS	
Pensioenfondsen	IOPS	EIOPC	CEIOPS	
Effectenbedrijven	IOSCO	ESC	CESR	
Cross-sector	Joint Forum	FCC	MTG	

DNB heeft zitting in bestuurlijke (executive committee) en/of uitvoerende organen (technical committee) van de mondiale en Europese (level-3 en ESCB) fora voor banken, verzekeraars, pensioenen en cross-sector aangelegenheden. (De Europese level-2 fora zijn voor ministeries van Financiën, de AFM neemt deel in de fora op het gebied van effecteninstellingen.) Bovendien neemt DNB actief deel in tal van werkgroepen die onder elk van deze fora zijn ingesteld. Belangrijke ontwikkelingen in het internationale overleg in 2004 waren ondermeer de vaststelling van het ‘framework for insurance supervision’ door de IAIS, de bekrachtiging door het BCBS (Basels comité van banktoezichthouders) van het Basel-II akkoord voor kapitaal-eisen voor banken, en de oprichting van het IOPS, waarvan het Technical Committee wordt voorgezeten door DNB.

Nationale wet- en regelgeving

De werkzaamheden op het gebied van nationale wet- en regelgeving werden in 2004 gedomineerd door de wet financieel toezicht (Wft), Bazel II, de herziening van de wet MOT/Wid, het nieuwe financiële toetsingskader (FTK) en Solvency II.

Met de nieuwe Wet op het financieel toezicht (Wft) is in 2004 een flinke slag gemaakt. De wet wordt in delen behandeld door de Tweede Kamer. Een belangrijke mijlpaal was de indiening van het wetsvoorstel Wft Algemeen Deel in augustus. Voorts is gedurende het jaar het Wft Prudentieel Deel goeddeels gereed gekomen. Aangezien beide delen de nieuwe wettelijke grondslag voor het door DNB uitgeoefende prudentieel toezicht zijn, is DNB intensief betrokken geweest bij de voorbereiding. Op verzoek van het ministerie van Financiën is veelvuldig commentaar geleverd op voorliggende conceptteksten. In 2004 is ook reeds de voorbereiding van alle lagere regelgeving ter hand genomen; meer dan 100 bestaande regelingen moeten hun plaats in het nieuwe Wft-bouwwerk gaan krijgen.

DNB heeft actief geparticipeerd in het werk van het Bazels Comité alsmede in de hieronder hangende werkgroepen t.b.v. de afronding van het nieuwe raamwerk voor solvabiliteitstoezicht op banken (Bazel II). In juni 2004 publiceerde het Bazels Comité *Bazel II*. Het nieuwe raamwerk biedt een modernisering van de Bazelse solvabiliteitsregels uit 1988. De nieuwe regels zijn risicogevoeliger, meer toegeschreven op het profiel van de individuele instelling en sluiten aan bij moderne risicomanagementpraktijken zoals de instellingen die zelf hanteren. Dankzij de risicogevoeligheid van de nieuwe regels wordt bereikt, dat het kapitaal aanwezig is op die plaatsen in het financiële systeem, waar dit het hardste nodig is. Door aan te sluiten op de interne praktijken van de instellingen, worden de administratieve lasten van het toezicht verlaagd. Hiernaast geven de nieuwe regels instellingen een impuls hun interne risicomanagement te verbeteren en maken zij de internationale concurrentieverhoudingen tussen banken eerlijker. Dit is voor het Nederlands bankwezen van groot belang.

In 2004 is een wetsvoorstel tot wijziging van de Wet MOT en een wetsvoorstel tot wijziging van de Wid (wet indentificatie bij dienstverlening) ter consultatie voorgelegd aan DNB. DNB heeft op beide wetsvoorstellen uitvoerig commentaar geleverd. Beide wetsvoorstellen hebben belangrijke veranderingen tot gevolg in het toezicht (en de naleving). Enerzijds omdat er (op verzoek van de toezichthouders) een handavingsinstrumentarium wordt ingevoerd om de beide wetten op bestuurlijke wijze te kunnen handhaven. Anderzijds omdat beide wetsvoorstellen uitgaan van een principle-based benadering hetgeen wijzigingen tot gevolg heeft voor de manier van toezichthouden op beide wetten. Ter uitvoering van het wetsvoorstel participeert DNB ook in de Werkgroep indicatoren waar de indicatoren en richtlijnen worden vastgelegd op basis waarvan de financiële instellingen ongebruikelijke transacties dienen te gaan melden.

De Tweede Kamer heeft in het voorjaar van 2004 de hoofdlijnen vastgesteld voor het toekomstige financiële toezicht op pensioenfondsen (FTK: financieel toetsingskader). Daarbij is tevens vastgesteld dat het toezicht per direct op deze FTK-Hoofdlijnen gebaseerd kan worden. Het belangrijkste nieuwe element is dat de pensioenbalans volledig op marktwaarden wordt gebaseerd (de vaste 4 procent rekenrente wordt vervangen door de actuele rentetermijnstructuur). Daarnaast is een risicogebaseerde norm voor het vereiste eigen vermogen van pensioenfondsen vastgesteld. In de zomer is een nadere uitwerking gemaakt van de Hoofdlijnnota. Deze uitwerkingsnota gaat met name in op de mogelijkheden om de (premie)volatiliteit ten gevolge van de overgang op marktwaardering te beheersen. De belangrijkste conclusie die hieruit voortvloeide was dat pensioenfondsen de ruimte dienen te krijgen om binnen de wettelijke solvabiliteitseisen te werken met een stabiele premie. In het najaar heeft DNB een FTK-consultatiedocument uitgebracht, waarop alle betrokkenen tot ultimo 2004 konden reageren. De verwerking van de reacties zal in het voorjaar van 2005 worden afgerond.

In 2004 is binnen de EU belangrijke voortgang geboekt bij de creatie van 'Solvency II', het nieuwe solvabiliteitssysteem voor de beoordeling van verzekeringsondernemingen in de EU. De meeste aandacht wordt binnen dit project gericht op adequate kapitaaltoerijkendheid en een verbetering van het risicobeheer bij de verzekeraars. Als belangrijke randvoorwaarde is verder bepaald dat het nieuwe systeem moet bijdragen aan een efficiënt toezicht op verzekeringsgroepen en financiële conglomeraten. Daarnaast moet Solvency II mogelijke toezichtsarbitrage tussen en binnen financiële sectoren beperken. Een belangrijke doelstelling van DNB is het bewaken van de consistentie tussen Solvency II en het FTK.

2.9.3 Intern beleid

Het interne beleid van DNB is er op gericht om haar uitvoerende toezichtstaken zo goed en consistent mogelijk te kunnen vervullen, door de organisatie goed voor te bereiden op aanpassingen in regelgeving en door adequate en efficiënte toezichtinstrumenten te ontwikkelen en de bestaande instrumenten te verbeteren. Belangrijke resultaten om bovenstaande doelstellingen te bereiken, welke genoemd werden in de begroting voor 2004, waren ondermeer (1) de tijdige implementatie van Bazel-II; (2) het reduceren van de administratieve lastendruk; (3) het integreren en verbeteren van de diverse risico-analysetools; (4) het codificeren van beleid en regelgeving in prudentiële handboeken, richtlijnen, circulaires en rapportagekaders; (5) het IAS-compliant maken van regelgeving en rapportages; (6) ondersteuning bij interpretatiekwesties van regelgeving; en (7) het ontwikkelen van toezicht op financiële verslaggeving.

1. Via een Europese richtlijn zal Bazel II worden geïmplementeerd in Nederland. DNB is verantwoordelijk voor de implementatie van de Europese richtlijn m.b.t. toezichthouderregels en voor de operationalisering in de toezichtpraktijk. Dit is een majeur project voor meerdere jaren voor DNB. Het houdt de uitwerking van de Europese richtlijn in Nederlandse regelgeving, alsmede de consultatie en de informatie van de sector m.b.t. de Nederlandse voorstellen voor de nieuwe regelgeving in. In 2004 heeft DNB vanuit Nederlands perspectief invulling gegeven aan de meeste onderdelen van de in te voeren regelgeving en heeft hierover vervolgens banken en effecteninstellingen geconsulteerd.
2. In 2004 is gewerkt aan de implementatie van de afspraken ter vermindering van de administratieve lasten, bijvoorbeeld door het treffen van voorbereidingen om het aantal in te dienen Wtk rapportages vanaf 1 januari 2005 te verminderen. Bovendien is in 2004 het door DNB opgestarte onderzoek van toezichthouders en sectoren naar de overige nalevingskosten van toezichtwet- en regelgeving afgerond. Overige nalevingskosten zijn kort gezegd kosten die voor onder toezicht staande instellingen voortvloeien uit de naleving van inhoudelijke verplichtingen van DNB. Uit het onderzoek is een groot aantal voorstellen voortgekomen ter vermindering van de overige nalevingskosten, bijvoorbeeld door waar mogelijk te streven naar *principle based* regelgeving en de sector zo vroeg mogelijk te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe regelgeving. Implementatie van deze voorstellen resulteert volgens de sector in een reductie van de overige nalevingskosten van ongeveer 25%.
3. In het kader van de fusie is besloten om de risico-analysetools van de 'oude' PVK en DNB, MARS en RAST, te integreren in een nieuwe tool die FIRM zal gaan heten. MARS en RAST zijn op dezelfde grondslagen gebaseerd, maar specifiek ingericht voor de toezichtdoelgroepen waarvoor ze ontwikkeld zijn. De integratie zal in 2005 voltooid worden.
4. Eind 2004 is een pilot gestart waarmee (een deel van) het staande beleid voor het toezicht op pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen voor intern gebruik via een intranetsite toegankelijk(er) is gemaakt. Als vervolg wordt een uitbreiding voorzien in termen van (i) zowel een verbreding van de groep interne gebruikers (ii) als een aanvulling van de inhoud/ informatie. Ingeval staand beleid wordt geactualiseerd – bijv. in het kader van lagere regelgeving onder de nieuwe Wet op het financieel toezicht en de nieuwe Pensioenwet – krijgt dat ook een plaats op deze site. Parallel is binnen de geïntegreerde DNB een project in voorbereiding om tot een Handboek Prudentieel te komen. Immers met alle op stapel staande wijzigingen in het wettelijke toezichtkader als ook in het normenstelsel (vgl. Bazel II, FTK en Solvency II) is iedereen gebaat om op één plek – eenduidig en toegankelijk – de toepasselijke toezichtregelgeving en -beleid te kunnen naslaan. Vanzelfsprekend zal een dergelijk Handboek Prudentieel ook via moderne media (bijv. cd-rom, intra/internet) beschikbaar worden gemaakt.
5. Vanaf 1 januari 2005 zijn de International Accounting Standards/International Financial Reporting Standards (IAS/IFRS) van toepassing op de geconsolideerde financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen in de Europese Unie. Voor de toezichtrapportages wil DNB zoveel mogelijk aansluiten bij de openbare verslaggeving. Voor banken en verzekeraars die al dan niet verplicht overgaan op IAS/IFRS kan de overgang belangrijke gevolgen hebben, waaronder voor de getoonde solvabiliteit. Daar waar IAS/IFRS voor het toezicht geen bevredigende uitkomsten opleveren heeft DNB besloten om zogenoemde prudentiële filters toe te passen. Die houden in dat voor de berekening van de solvabiliteit specifieke correcties worden aangebracht. Op dit terrein heeft DNB overleg gepleegd met collega-toezichthouders in diverse

- mondiale en Europese organen, en op het nationale vlak met de representatieve organisaties van de instellingen. Op EU-niveau heeft de harmonisatie van rapportagemodellen bijzondere aandacht, waarvan een bijdrage aan de beperking van administratieve lasten wordt verwacht.
6. Uitvoerende toezichthouders worden bij de uitvoering van hun werkzaamheden in sommige gevallen geconfronteerd met de vraag hoe bepaalde normen in (toekomstige) toezichtregelgeving dienen te worden geïnterpreteerd. Het gaat hierbij om kwesties die verder gaan dan 'gewone uitleg' bij regelgeving (bijvoorbeeld de beoordeling van specifieke transacties) en waarbij het antwoord een precedentwerking kan hebben naar soortgelijke kwesties. Dergelijke interpretatiekwesties worden voorgelegd aan Toezicht Beleid. De meeste vragen worden binnen korte tijd afgehandeld. In sommige gevallen vraagt een interpretatiekwestie echter om de ontwikkeling van nieuw beleid. Aangezien dan het reguliere beleidsontwikkelingsproces wordt doorlopen (inclusief interne en externe afstemming), is met de afhandeling van die kwesties aanzienlijk meer tijd gemoeid. In 2004 zijn in het kader van de Wtk 19 interpretatievragen afgehandeld. 10 van deze vragen zijn binnen twee weken beantwoord. De vragen hadden met name betrekking op de solvabiliteitsweging van specifieke (buiten) balansposten, de grote posten regeling en securitisatietransacties. Over de implementatie van Bazel II zijn 22 interpretatievragen in 2004 voorgelegd. Deze hadden vooral betrekking op kredietrisico.
 7. Het wetsvoorstel voor het toezicht op de financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen in Nederland is nog onder handen bij het Ministerie van Financiën. De doelstelling is om te toetsen in hoeverre de verslaggeving voldoet aan de verslaggevingseisen, met name de zogeheten IAS-Verordening van de Europese Commissie (EC/1606/2002). De invoering van deze wet is uitgesteld. Naar verwachting zal de wet eind 2005 of begin 2006 in werking treden. De uitvoering van dit toezicht wordt ter hand genomen door AFM, dat wat betreft financiële instellingen samenwerkt met DNB. In 2004 heeft DNB hiertoe samen met AFM gewerkt aan het becommentariëren van het wetsvoorstel en het opstellen van een samenwerkingsmodel. Voorts is aandacht besteed aan het ontwikkelen van een WTFV-toezichtmethode en zijn voorbereidingen getroffen voor de operationele uitvoering ervan. In 2005 zal DNB een bijdrage leveren aan het voorlooptraject van AFM, dat een vrijwillige toetsing van jaarverslaggeving over 2004 inhoudt.

Een intern beleidsonderwerp dat ook veel aandacht heeft gevraagd in 2004 betreft het zogenaamde project 'goed toezicht'. Gestimuleerd door de fusie, waarbij DNB en PVK nadrukkelijk in aanraking zijn gekomen met de toezichtpraktijken van de ander, en het streven om de eigen toezichtspraktijk continue te herzien, besteedt DNB op dit moment extra aandacht aan de vraag 'wat goed toezicht' is. In het project 'goed toezicht' worden de uitgangspunten van het toezicht nader uitgewerkt, de doelstellingen meetbaar gemaakt en de nodig geachte inspanningen gekwantificeerd. Daarbij worden de mate van geboden zekerheid en de kosten tegen elkaar afgewogen. Op basis van de uitkomsten van dit project wil DNB in de tweede helft van 2005 met de sectoren en ministeries een nieuwe toezichtstrategie bespreken, en op basis daarvan in de toekomst verantwoording afleggen.

2.9.4 Communicatie

Voor effectief toezicht is heldere communicatie met de sector en het publiek onontbeerlijk. DNB communiceert richting de onder toezicht staande instellingen met name via de betrokken toezichthouders. Daarbij kan gedacht worden aan (1) consultatie van de sector over concept regelgeving en rapportages; (2) regulier overleg met de sector via commissies van de NVB en de REB; (3) regulier overleg met de ministeries van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid; (4) regulier overleg met andere nationale toezichthouders; (5) overleg met internationale toezichthouders; en (6) overleg met andere relevante belangengroeperingen, bijvoorbeeld het NIVRA.

1. Bij de ontwikkeling van nieuw beleid, regelgeving en rapportages vormt overleg met de sector (zowel formeel via een consultatie als informeel via technisch overleg) een vast onderdeel van het beleidsproces. In 2004 heeft in het kader van onder meer de volgende trajecten overleg met de sector plaatsgevonden: de omzetting van prudentiële rapportages naar IAS, de implementatie van de reductievoorstellen administratieve lasten, de herziening van de liquiditeitsrichtlijnen, de herziening van het memorandum securitisatie en de implementatie van de ficorichtlijn. Daarnaast is op initiatief van DNB in samenwerking met de AFM en de NVB, het Verbond van Verzekeraars, de pensioenkoepels, de Raad voor de effectenbranche en de Dutch Fund

Association in 2004 een onderzoek uitgevoerd om de overige nalevingskosten die gepaard gaan met toezichthouderregels te reduceren.

2. DNB kent diverse overleggremia waarbinnen regulier overleg met de NVB en de REB wordt gevoerd. In de volgende tabel staan de verschillende gremia genoemd en is tevens aangegeven hoe vaak ze in 2004 bijeen zijn gekomen.

Gremium	Frequentie 2004
<i>Beleidsoverleg</i>	3
<i>Gemengde Werkgroep</i>	3
<i>Regelgevingsplatform</i>	2
<i>Accountancy-overleg</i>	4
<i>Landenrisico-overleg</i>	2
<i>Comité Rapportages</i>	4

3. In het reguliere overleg tussen DNB en Financiën komen algemene onderwerpen betreffende de ontwikkelingen in de financiële sector, het bankwezen in het bijzonder, aan de orde. Er is onder meer overlegd over de schokbestendigheid van het Nederlandse bankwezen, de prestaties van Nederlandse banken in internationaal perspectief en de ontwikkelingen rondom hedgefondsen. Het overleg stond dit jaar ook vooral in het teken van de lopende grote en veelomvattende projecten op het gebied van kapitaal- en verslaggevingvereisten (Bazel II, IAS) en de herziening van de toezichtwetgeving (Wft). Verder heeft intensief overleg plaatsgevonden in het kader van de voorbereiding, begeleiding en follow-up van de in de zomer van 2004 afgeronde assessment van de Nederlandse financiële sector door het Internationaal Monetair Fonds. In 2004 heeft ook regelmatig overleg plaatsgevonden met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Daarbij is met name gesproken over de hoofdlijnen van het financiële toezicht op pensioenfondsen. Dit overleg heeft uiteindelijk geleid tot een beleidsregel die geldt tot het in werking treden van de nieuwe pensioenwet. Daarnaast is uitvoerig overlegd over de totstandkoming van deze wet.
4. Met andere Nederlandse toezichthouders wordt regelmatig gesproken. De belangrijkste uitkomst van dit overleg in 2004 betreft het afronden van de evaluatie van het Convenant AFM/DNB/PVK tot coördinatie van het toezicht. Met de fusie van PVK en DNB is de oorspronkelijke sectorale scheiding in het toezicht op de financiële sector omgevormd tot een functionele scheiding. Alle financiële instellingen worden nu vanuit twee invalshoeken bekeken. Deze ontwikkeling maakte het wenselijk om de afspraken te herzien om dubbel werk te voorkomen en daarmee de toezichtlast voor de instellingen te beperken. Het nieuwe convenant, dat op 15 november 2004 is getekend biedt daartoe een heldere werkverdeling.
5. In 2004 zijn samenwerkings- en informatie-uitwisselingsovereenkomsten (MoU's) tot stand gekomen tussen DNB en de Roemeense en Tsjechische toezichthoudende autoriteiten. Ook is met de Office of Thrift Supervision (Verenigde Staten) overeengekomen dat zij zich aansluit bij de al bestaande samenwerkingsovereenkomst tussen DNB en de Office of the Comptroller of the Currency en het Federal Reserve System. Deze afspraken vormen de basis voor het doen van onderzoeken door de home-toezichthouder in het andere land en voor informatie-uitwisseling tussen de toezichthouders in het algemeen. Tevens zijn de besprekingen met de Mexicaanse en Poolse toezichthouder over een MoU voortgezet.
6. In 2004 heeft ook overleg plaatsgevonden diverse andere relevante belangengroepen, waaronder de grotere accountantskantoren en actuariële bureaus.

Daarnaast heeft DNB zich het afgelopen jaar veel inspanningen getroost om naar het publiek te communiceren hoe de prudentiële ontwikkelingen in de financiële sector verlopen en hoe de toezichthouder hier tegen aankijkt en welke maatregelen zij neemt om de belangen van depositohouders, polishouders en pensioenrechthebbenden zoveel als mogelijk te beschermen. Daartoe is ondermeer een cross-sectorale analyse van ontwikkelingen in de financiële sector opgetuigd en zijn een veelheid aan speeches over toezichtsonderwerpen in de verschillende sectoren gehouden.

2.10 Kosten en financiering

In deze paragraaf worden achtereenvolgens de realisatie van de kosten en de financiering toegelicht.

2.10.1 Toezichtkosten

De totale kosten voor Toezicht als geheel zijn door de besparingen in het kader van het fusie- en reorganisatietraject, de vacaturestop en uitstel van projecten fors lager uitgekomen dan begroot. Met uitzondering van de kosten voor het toezicht op effecteninstellingen (Wte) is voor alle wetten een besparing gerealiseerd. Dit is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de fusie tussen DNB en PVK en de daarmee samenhangende formatiereductie. De formatiereductie is voornamelijk binnen de ondersteunende taken gerealiseerd (circa 85 %). Deze reductie in de ondersteunende taken resulteert in een verminderde toerekening van kosten aan Toezicht.

EUR miljoen	Wtk	Pens	Verz	Wgt	Wtb	Wte	Wtt	Wid/MOT/ sanctiewet	Totaal
Kosten 2004	38,85	18,63	16,77	0,50	0,38	3,03	0,48	5,52	84,17
Budget 2004	43,76	21,25	18,19	0,87	0,57	2,72	1,13	7,64	96,13
Verschil	-4,90	-2,62	-1,42	-0,37	-0,19	0,31	-0,65	-2,12	-11,96

NB: door afrondingsverschillen ontstaan kleine afwijkingen.

Voor de Wte geldt dat in 2004 veel niet begrote (eenmalige) inspanningen zijn verricht voor het onderzoeken en uitwerken van de mogelijkheden voor effecteninstellingen om vrijgesteld te worden van de kapitaal-eis voor operationeel risico (Bazel II). In paragraaf 2.6 werd dit punt inhoudelijk toegelicht.

De onderschrijding bij de Wtt (toezicht op trustkantoren) is – naast de algehele reductie als gevolg van het fusie- en reorganisatietraject – het gevolg van een latere invoeringsdatum van deze wet, waardoor een deel van de extra werkzaamheden in het kader van de initiële vergunningverlening (zogenaamde voorbereidingskosten) doorloopt in 2005. Dit heeft geresulteerd in een kleinere hoeveelheid werkzaamheden in 2004. Tevens zijn deze werkzaamheden efficiënter uitgevoerd, waardoor de benodigde hoeveelheid inhuur kleiner was dan voorzien. De voorbereidingskosten in 2004 zijn EUR 0,3 miljoen (begroot was EUR 2,03 miljoen). Een deel van de nog niet gerealiseerde voorbereidingskosten zal in 2005 worden gerealiseerd. Over de financiering van deze voorbereidingskosten zijn aparte afspraken gemaakt (zie paragrafen 2.10.2 en 4.3).

2.10.2 Financiering toezicht

De financiering vindt plaats op basis van de heffingsystematiek (paragraaf 4.3), een voorcalculatie op basis van de begroting en een verrekening op basis van de realisatie. Eens per jaar, ongeveer halverwege het jaar t, wordt een rekening verzonden, waarbij de heffing voor het lopende jaar (jaar t) op basis van de begrotingsgegevens en de afrekening van het jaar daarvoor (jaar t-1) op basis van de verantwoordingsgegevens, worden gecombineerd. Dit betekent dat de afrekening van 2004 wordt gecombineerd met de heffing op basis van de begroting 2005.

Het totale bedrag dat per saldo met de instellingen en de overheid zal worden verrekend is €10,6 miljoen. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de facturering van de begroting 2005 (medio 2005). Dit zogenaamde exploitatiesaldo wijkt iets af van de onderschrijding op de toezichtbegroting van €11,9 miljoen. Het verschil wordt veroorzaakt, doordat bij de facturering van de toezichtbegroting 2004 van DNB bij de instellingen en overheid €1,3 miljoen minder in rekening is gebracht dan begroot (in totaal €94,8 miljoen in plaats van het begrote bedrag van €96,1 miljoen).

Tabel Overzicht financiering Toezichtskosten 2004									
EUR miljoen	Wtk	Pens	Verz	Wgt	Wtb	Wte	Wtt	Wid/MOT/ sanctiewet	Totaal Toezicht
Werkelijke kosten 2004¹	38,85	18,63	16,77	0,50	0,38	3,03	0,48	5,52	84,17
Nacalculatie overheidsbijdrage:									
- Reguliere bijdrage	4,66	2,05	1,85	0,06	0,01	0,11	0,06	5,28	14,07
- Aanvullende afspraak Wgt ²	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25
- Bijdrage voorbereidingskosten Wtt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,24	0,30
- Ingroeimodel Wtk ³	13,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13,61
Totale overheidsbijdrage	18,26	2,05	1,85	0,31	0,01	0,11	0,12	5,52	28,23
Nacalculatie bijdrage instellingen	20,59	16,58	14,93	0,19	0,36	2,92	0,36	0,00	55,94
Voorschot overheid 2004	20,57	2,34	2,00	0,10	0,02	0,10	0,51	7,64	33,28
Voorschot instellingen in 2004									
- voorschot bijdrage instellingen	23,34	18,91	16,19	0,34	0,53	1,18	0,58		61,09
- opbrengst boetes en dwangsommen	0,07	0,25	0,06	0,01	0,00	0,00	0,00		0,38
Totaal gefactureerd aan instellingen 2004	23,41	19,16	16,24	0,35	0,53	1,18	0,58		61,47
Te verrekenen met overheid in 2005	-2,31	-0,29	-0,16	0,21	-0,01	0,01	-0,39	-2,12	-5,05
Te verrekenen met sector in 2005	-2,82	-2,58	-1,32	-0,16	-0,17	1,74	-0,22		-5,53

¹ Inclusief de realisatie van de voorbereidingskosten Wtt in 2004 van EUR 0,3 miljoen (begroot was EUR 2,03 miljoen).
² De aanvullende bijdrage voor Wgt is naar rato van de onderschrijding van de toezichtskosten verlaagd (van EUR 0,44 miljoen naar EUR 0,25 miljoen).
³ Rekening houdend met EUR 2,33 miljoen Wid/MOT/Sanctiewet voor Wtk instellingen (begroot was EUR 2,62 miljoen).

Note: Ten aanzien van de te verrekenen kosten geldt dat een negatief bedrag aan instellingen en de overheid wordt terugbetaald en een positief bedrag alsnog door instellingen en de overheid moet worden voldaan.

3 Export en importgaranties

Budget € 2,80, Realisatie € 2,55

De Nederlandse overheid tracht met behulp van export- en importkredietgarantiefaciliteiten voor Nederlandse bedrijven bij te dragen aan een goed functionerende en complete markt voor de verzekering van risico's verbonden aan export naar en investeringen in het buitenland. Uitgangspunten bij dit beleid zijn dat risico's zoveel mogelijk door de private markt worden gedragen, concurrentievervalsing tussen landen wordt geminimaliseerd en het pakket aan faciliteiten kostendekkend wordt uitgevoerd. Op grond van de Regeling Export- en Importgaranties 1992 en de Wet Herv verzekering Investeringen adviseert DNB, als ZBO, met betrekking tot het beheer en inrichting van de faciliteiten, draagt zij bij aan de uitvoering daarvan en rapporteert zij over haar werkzaamheden aan de Minister van Financiën. Deze taken worden binnen DNB uitgevoerd door de afdeling Exim, welke in het fusie- en reorganisatieproces is ingebed in de divisie 'Financiële markten'.

Nieuwe inrichting van het Nederlandse exportkredietverzekeringcircuit

In 2004 is hard gewerkt aan de voorbereidingen voor de reorganisatie van het Nederlandse exportkredietverzekeringcircuit, welke vanaf juli 2005 moet leiden tot een betere rolverdeling tussen de diverse betrokken partijen. Tot op heden is de behandeling van verzekeringsaanvragen sequentieel ingericht. De opeenvolgende betrokkenheid van drie partijen kan de doorlooptijd vertragen. Bovendien is door onvoldoende zicht op de (ontwikkeling van de) portefeuille als geheel de kwaliteit van het risk management en de besluitvorming niet optimaal. In de nieuwe opzet is gekozen voor een explicietere scheiding van de taken tussen de verschillende deelnemers aan het Nederlandse exportkredietverzekeringcircuit. De ministeries van Financiën en Economische Zaken zullen samen het beleid bepalen, DNB zal de rol van risk manager op zich nemen en Atradius (de voormalige Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij – NCM) zal als uitvoerder binnen beleidskaders verzekeringsaanvragen behandelen. Het afschaffen van de sequentiële werkwijze met de gelijktijdige verruiming van de machtiging van Atradius (binnen een nieuw ontwikkeld risico management raamwerk) en de instelling van een Krediet Comité moet de efficiëntie van de afwikkeling van verzekeringsaanvragen bevorderen.

DNB heeft in 2004, in lijn met haar toekomstige rol, een voortrekkersrol vervuld bij de ontwikkeling van een risico management raamwerk voor de Staat. Hiermee worden de risico's op portefeuilleniveau beter inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. DNB heeft haar reguliere advisering ter zake van het landenbeleid ter beheersing van het politieke risico voortgezet evenals haar participatie in de Commissie Advisering Landenbeleid.

Inbreng in internationaal overleg gefocused

DNB heeft haar inbreng in het internationaal overleg gerelateerd aan export en importgaranties gefocused op onderwerpen en overlegorganen waar haar expertise een daadwerkelijke toegevoegde waarde kan bieden. Een belangrijk onderwerp dat DNB, samen met Atradius, op de agenda gezet heeft betreft risk based pricing voor buyer risks: omdat de prijsdivergentie tussen aanbieders van overheidsgesteund exportkrediet voor 'kopersrisico' veel groter is dan normaal, bestaat het vermoeden dat niet marktconform (of risk based) wordt gehandeld. De overlegorganen waar DNB in het kader van de exportkredietverzekering in geparticipeerd heeft betreffen o.a. de OESO Country Risk Experts, de Premiegroep en de Club van Parijs). In het kader van het Nederlandse EU voorzitterschap heeft DNB een discussiebijeenkomst van de EU raads werkgroep medegeorganiseerd, onder voorzitterschap van DNB-directeur Brouwer. Er wordt niet langer deelgenomen aan het overleg waarin wordt afgestemd welk standpunt de EU in de OESO zal innemen.

Tweede increment managementinformatiesysteem met lichte vertraging opgeleverd

Samen met het ministerie van Financiën en Atradius heeft DNB een managementinformatie-systeem ontwikkeld. Dit systeem is van belang voor de bedrijfseconomische resultaatbepaling en het riskmanagement van de faciliteiten (MIS EKV). De afronding van de implementatie van het tweede increment, oorspronkelijk voorzien voor december 2004, heeft eind februari 2005 plaatsgevonden.

De Rijkscommissie, waarvan DNB het voorzitterschap en secretariaat bekleedt, heeft haar jaarprogramma, zoals vastgesteld in december 2003, uitgevoerd.

In het kader van de doelmatige inzet van de herverzekeringsfaciliteiten heeft DNB, met in acht name van afspraken op het gebied van doorlooptijden, haar werkzaamheden inzake de acceptatie van individuele verzekeringen en afhandeling van schadegevallen verricht. DNB heeft de doorlooptijdenrapportage voor het gehele Nederlandse exportkredietverzekeringscircuit verzorgd. De doorlooptijden worden jaarlijks aan de Tweede Kamer gerapporteerd, zodat zichtbaar is of de uitreiking van polissen aan Nederlandse exporteurs binnen de normperiode plaatsvindt. Daarnaast is DNB betrokken geweest bij het ontwerp en de implementatie van de gemoderniseerde koersrisicoverzekering en investeringsverzekering. Ook heeft DNB deelgenomen aan de Werkgroep Bedrijfseconomische Resultaatbepaling alsmede aan de Begeleidingscommissie Evaluatie Recuperatiebeleid, over de uitkomsten waarvan aan de Tweede Kamer zal worden gerapporteerd.

4 Grondslagen kostentoerekening

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de grondslagen die in deze ZBO verantwoording zijn gehanteerd bij de toerekening van de kosten aan de ZBO taken van DNB en de voormalige PVK.

4.1 Verdeling kosten over periodes

Kostentoerekening naar primaire taken

De toerekening van kosten van ondersteunende afdelingen naar primaire afdelingen heeft plaatsgevonden op basis van verdeelsleutels, die op pagina 23 en 24 zijn omschreven.

- Voor de periode januari tot en met april 2004 zijn dezelfde sleutels gehanteerd als voor de begroting 2004.
- Voor de periode mei tot en met december 2004 zijn dezelfde sleutels gehanteerd als voor de begroting 2005. Met ingang van mei 2004 zijn de sleutels gewijzigd als gevolg van de nieuwe organisatiestructuur. De gehanteerde sleutelwaarden zijn goedgekeurd door de divisies en afdelingen, die de ondersteunende diensten aanbieden aan de primaire afdelingen.

Kostentoerekening naar wetten toezicht

Kostentoerekening voor toezicht op banken, geldtransactiekantoren, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, trustkantoren en toezicht Wid/MOT/sanctiewetgeving:

Voor geheel 2004 heeft de toerekening van de kosten toezicht naar de afzonderlijke wetten plaatsgevonden op basis van het geschatte aantal bezette formatieplaatsen. Deze schatting was noodzakelijk, omdat in 2004 geen uren zijn geschreven naar wet.

Kostentoerekening voor toezicht op verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen:

- Voor de periode januari tot en met oktober heeft bij de PVK de toerekening van de kosten naar toezicht op verzekeringmaatschappijen en toezicht op pensioenfondsen plaatsgevonden op basis van het aantal geschreven directe uren.
- Voor de maanden november en december heeft de toerekening van de kosten naar toezicht op verzekeringmaatschappijen en toezicht op pensioenfondsen plaatsgevonden op basis van het aantal bezette formatieplaatsen conform de opgave van P&O.

4.2 Gehanteerde sleutels

De toerekening van de kosten naar de hoofdtaken en toezichtwetten gebeurt aan de hand van de capaciteitsverdeling van de primaire divisies (in FTE). Voor de toerekening van de ondersteuning van DNB zijn de sleutels in de onderstaande tabellen gehanteerd.

Belangrijkste toerekeningsleutels ondersteuning januari t/m april

Aspect	Belangrijkste elementen	Toegerekend naar/ op basis van
Besturing		
Directie	Directie	Personeel directe afdelingen
Feb	Financieel beheer	Monetaire taken
	- ECB staten	Boekingsstukken per afdeling
	- crediteuren kosten	Uren audit
lad	Accountantsonderzoeken	
Ict	Uitvoering projecten	Directe uren per project
	Kantoorautomatisering	Aantal werkplekken
	Netwerk	Hoog beveiligd deel: giraal
		Overig: personeel directe afdelingen
	Helpdesk	Aantal calls
Hrm	Arbo, opleidingen en overige hrm producten	Personeel directe afdelingen
Informatie en communicatie	Statistieken	Personeel per doelgroep
	Bibliotheek	Personeel directe afdelingen (gewogen)
	Communicatiebeleid	Personeel directe afdelingen
	Archief en informatie	Personeel directe afdelingen
	Directie-ondersteuning	Directie
Facilitair	Huisvesting	Netto vierkante meters
	Fd werkplekken	Werkplekken
	Catering	Personeel Amsterdam
	Repro	Capaciteitsbeslag
Beveiliging en transport	Beveiliging hoog	Betalingsverkeer
	Beveiliging midden	Personeel directe afdelingen
	Beveiliging laag	Personeel directe afdelingen
	Bewaking direct, transporteren waarden, onderzoeken en falsificatie	Betalingsverkeer
Juridische zaken	Juridisch advies	Gevraagde uren

Belangrijkste toerekeningsleutels ondersteuning mei t/m december		
Aspect	Belangrijkste elementen	Toegerekend naar/ op basis van
Besturing		
Directie	Directie	Personeel directe afdelingen
Sp&c	Strategie, planning en control	Personeel directe afdelingen
	Risicobeheersing	Gevraagde uren
Accounting	Bedrijfsadministratie	Personeel administratie per doelgroep en vervolgens boekingsstukken per afdeling
	ECB staten	Monetaire taken
lad	Accountantsonderzoeken	Capaciteitsbeslag en restant personeel directe afdelingen
Ict	Ict werkplekken	Werkplekken
	Exploitatie	Capaciteitsbeslag op servers en data-opslag
	Releasematig	Hoog beveiligd deel: giraal Overig: personeel directe afdelingen
	Ict advies en projecten	Gevraagde uren
Hrm	Arbo, opleidingen en overige hrm producten	Personeel directe afdelingen
Informatie en communicatie	Statistieken	Personeel per doelgroep
	Bibliotheek	Personeel directe afdelingen (gewogen)
	Communicatiebeleid	Capaciteitsbeslag
	Directie-ondersteuning	Directie
Facilitair	Huisvesting	Personeel directe afdelingen
	Fd werkplekken	Werkplekken (gewogen)
	Inkoop	Uren en restant personeel directe afdelingen
	Diensten en middelen	Personeel directe afdelingen (gewogen)
	Repro	Capaciteitsbeslag en restant personeel directe afdelingen
Beveiliging en transport	Safety, bewaken binnen en buitenring	Personeel directe afdelingen excl. locatie Apeldoorn
	Bewaking direct, transporteren waarden, onderzoeken en falsificatie	Betalingsverkeer
Juridische zaken	Juridisch advies	Gevraagde uren en restant uren naar doelgroep

4.3 Heffingsystematiek

Sinds 2004 is de financiering van het toezicht, in overleg met de toezichthouders en vertegenwoordigers van de instellingen, door de minister van Financiën herzien. Uitgangspunt is een bijna volledige doorberekening van de toezichtkosten aan de onder toezicht staande instellingen³. Een uitzondering hierop vormen het repressieve toezicht en het toezicht uit hoofde van de Wet Mot/Wid/sanctiewet. Dit toezicht wordt volledig door de overheid gefinancierd. Per toezichthouder is hiervoor een overheidsbijdrage berekend, die na een periode van drie jaar zal worden geëvalueerd. De overheidsbijdrage is vastgesteld op basis van een vast percentage van de toezichtkosten. Voor het oorspronkelijke DNB toezicht is dit 21 % en voor het PVK toezicht 11%. Daarnaast zijn er voor de overheidsbijdrage voor de Wtk, Wgt en Wtt aanvullende afspraken gemaakt (zie onderstaande tabel).

³ Voor banken geldt een ingroeimodel.

De heffingsystematiek per wet is voor 2004 als volgt.

Tabel Heffingsystematiek	
Wet	Kernelementen
Wtk	<ul style="list-style-type: none"> - doorbelasting in 2004 50% van de integrale toezichtkosten (ingroeimodel) - vast tarief per rapporterende instelling (afdeling I, II en III instellingen). - variabel tarief (van toepassing op afdeling I en II instellingen) op basis van Risk Weighted Assets (RWA) volgens degressief stelsel.
Wte	<ul style="list-style-type: none"> - integrale doorbelasting - op basis van de voor het gedragtoezicht geldende heffingsystematiek.
Wtb	<ul style="list-style-type: none"> - integrale doorbelasting - op basis van het balanstotaal. Dit kan mogelijk worden herzien, afhankelijk van het lopende wetswijzigingstraject.
Wgt	<ul style="list-style-type: none"> - integrale doorbelasting - vast tarief per rapporterende instelling. - variabel tarief gebaseerd op geldstromen. - overeengekomen extra bijdrage (zie aanvullende afspraak Wgt in tabel 2.10.2).
Wtt	<ul style="list-style-type: none"> - integrale doorbelasting - de in 2004 en begin 2005 eenmalig extra te maken kosten voor vergunningverlening worden met terugwerkende kracht in 2005 en 2006 voor 10% in rekening gebracht bij de instellingen. - bij de evaluatie over twee jaar zullen de resterende voorbereidingskosten worden meegenomen en zal naar een structurele oplossing voor de financiering van het integriteitsteel van de kosten worden gezocht. - tarief op basis van omzet.
PSW	<ul style="list-style-type: none"> - integrale doorbelasting - op basis van premie-inkomen en directe beleggingsopbrengsten.
Wtn/Wtv	<ul style="list-style-type: none"> - integrale doorbelasting - op basis van bruto premie inkomen.

Boetes en dwangsommen

Door de opgelegde boetes en dwangsommen betalen overtreders (een deel van) de eigen extra toezichtkosten. Ook worden de kosten van bijvoorbeeld de stille curator in rekening gebracht bij de desbetreffende instellingen. Met de voor het toezicht verantwoordelijke departementen is afgesproken dat de inkomsten uit boetes en dwangsommen, per sector, aan de instellingen ten goede komen. In de nacalculatie is rekening gehouden met deze inkomsten.

5 Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben uit de bijgevoegde en gewaarmerkte verantwoording 2004, gedateerd 16 maart 2005, van De Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam het volgende gecontroleerd:

- de kosten, opbrengsten en voorschotten zoals uiteengezet op pagina 19 in tabel 'overzicht financiering toezichtskosten 2004';
- de bedragen inzake budget en realisatie Exim, zoals vermeld op pagina 19.

De verantwoording is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Directie van De Nederlandsche Bank N.V.. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verantwoording te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de verantwoording 2004 geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de verantwoording. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen kostentoe rekening, zoals uiteengezet in de verantwoording op pagina's 21 tot en met 24, die bij het opstellen van de verantwoording zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de Directie van de vennootschap daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de verantwoording. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de verantwoording een getrouw beeld geeft van:

- de kosten, opbrengsten en voorschotten van toezicht over het jaar 2004. Deze zijn in overeenstemming met de Regeling bekostiging financieel toezicht met kenmerk FM 2003-1852 en voldoen aan aanvaardbare bedrijfseconomische grondslagen;
- het budget en realisatie van Exim. Deze voldoen aan aanvaardbare bedrijfseconomische grondslagen.

Toelichting

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel vestigen wij de aandacht op punt 2.10.2 in de toelichting van de verantwoording, waarin is uiteengezet dat de overheidsbijdrage is vastgesteld op basis van de gemaakte afspraken met het Ministerie van Financiën. Deze afspraken zijn ook in paragraaf 4.3 'heffingsystematiek' van de verantwoording toegelicht. De Minister van Financiën moet nog instemmen met de hoogte en de verdeling van de overheidsbijdrage.

Amsterdam, 16 maart 2005